

Merhum Ahmet Talât Onay'ın "Onay" imzasıyla yazdığı yazıdan pasajlara rastlayınca heyecanlandım. Bu yollardan bizler de gitmiştik ve bizler de yazmıştık. Fakat bu sefer Cumhuriyetin ilk yıllarında kaleme alınmış bir yazı vardı karşımda ve birkaç gün sonra bu yollardan tekrar gidip gelmeyi düşünüyorduk. Bu yollar bizim neslin kafasına çakılmış, her kafadan bir ses gelse de İstiklal Yolu olarak benimsemişiz ve dahası bu çevrede, bu güzergâhta bulunan herkesin mutlaka büyüklerinden birisinin bu yollarda bir anısı, bir hatırası ailelere miras olarak kalmıştır.

Mesela benim de hatıramda kalan, o gidiş gelişlerdeki sıkıntının boyutlarını daha rahat anlatabilecek bir hatıra vardır. Bu hatıra annesi tarafından anneme anlatılan bir hatıradır. "Oğul, emir gelir, jandarma gelir, ya da köye bir haber gelir, haydi cepheye taşınacaktı derler. Köyde erkek kalmamış. Kadınlar koşar kağınları sabahın kör karanlığında düşer yollara. Yola çıkmadan önce de tavanın isini ellerine yüzlerine sürer, kendilerini pis pasaklı gösterirlermiş. Sonra yolumuzu eşkıya keser, güzel kadın diye kötülük etmesinler diye." Bu millet az çekmemiştir. Şimdi bunu ikinci, hatta üçüncü kuşaktan dinliyoruz. Bilgiler de ona keza, anlatılanların ya kııntısı, ya da suyunun suyu kabilinden. Kaldı ki o hatırayı yaşayacak çağda olmayan annem, ondan sonraki dönemde –onların deyimi ile- Harbi Umumi'den sonra Cumhuriyet Türkiye'si kurulunca, o dönemin yokluğunu çok çekmişlerdir. Babam ve amcam yine cumhuriyetin kuruluş yıllarını takiben amele taburlarında görev almışlardır.

Bilindiği gibi İstiklal Yolu, cepheye nakliyesi ve Anadolu'ya geçenlerin de güzergahı idi. Bu yoldan çok ünlü insanlar kabileler halinde Ankara'ya ulaşmışlardır. Bu konularda değişik hatıralar ve günümüzde algılanması zor şartlar altında kahramanlıklar göstermiş, bilhassa kadınlarımızın yiğitliği dillere destan olmuştur. Ama sırf dillere destan olarak kalan bu kahraman ninelerin hatırasına bir heykel söz konusu olduğunda, birileri belge isterim diye tutturmuş, Çankırı'ya yapılan ve bu kahramanlıkların sembolü olan heykele ad bile konulmaya çekinilir bir durum olmuştur. Bir kalem efendisinin "ben belge isterim" teraneleri bu duruma getirmiştir. Madem öyle sen bu dillerde dolaşan destanların kahramanları yaşarken vardın, yaşın icabı bunu neden kaleme almadın. Şimdi de o kahramanlıkları sembolize eden bir kahramanlık abidesine dilini doluyorsun. Bunu anlamak gerçekten zor. İşte beni heyecanlandıran bütün bunlar ve bunlara ufak bir kırıntı olabilecek bir hatıra. Hemde o dönemde yaşamış, ama bir türlü neler yaşandığını yazıp yazmadıklarını bile bilemediğimiz, zamanın yazar, şair ve gazetecisi olan bir zattan böyle bir bilginin naklidir.

"Öğleden sonra 14 de hareketimiz mukarrer iken şoförlerin kendilerine has atlatıcılığı yüzünden bu hareket saat 17'ye kadar uzadı. Ve bizi saatlerce kamyonun başında haleti nezideki bir hastanın başında bekler gibi bekleten şoförün birine başka bir şoförle gitmeye sebep oldu. Yalı boyunu takip eder gibi Nasrullah Köprüsünden itibaren Turşucu Bahçesi'nden geçerek çay kenarını takiben Kışlanın önünden İnebolu'nun başlangıcı olan Şoseye ulaştık. Makinenin son suratla gitmesi, Ecevit'i aydınlıkta geçmesi ve hatta İnebolu'ya aydınlıkta girmesi için içimde yenilmez bir arzu var. Daha ilk merhalede şoföre verdiğimiz direktif de "son süratle" gitmesidir.

Şosenin başlaması ile dere hitam buluyor. Ve her iki tarafı gittikçe genişleyen ovalara inkılâp ediyor.

Yağan bol yağmurlar yüzünden birdenbire yeşeren ve yükselen mahsulât göze ve ruha ferah veriyor. Bağa ve yakın köylere giden araba at ve merkep kabilelerine tesadüf ediliyor. Hepsini yıldırım sürat ile geçerek ilerliyoruz. Kafilenin içinde muhterem bir pir, pazardan yeni satın aldığı eğersiz hayvanın üzerine binmiş mütevekkil bir halde köyüne gidiyor. Kim bilir ocağına tez yetişmek için içinde ne kuvvetli arzular var. Kamyonun homurtusu ve çıkardığı baykuş ses atın ürkmesine ve pirin üzerinde duramayarak düşmesine kâfi geldi. Bu düşüşe kadar seyri tabiisinde cereyan etti ki elimde bir fotoğraf makinesi olsaydı bir kaç yüz resim enstantane almak mümkün idi. Yere bir yığın halinde düşen ve üzerine de heybesi isabet eden bu cesette hareketten eser görülüyordu. Başına, bir anda toplananların arasında ben de mevki aldım. Ve salâhiyettar bir doktor gibi bu 75 – 80'lik pirin teneffüsünü yoklayarak ölmediği fetvasını verdim. İptida ve basit bir masaj ve sudavisinden sonra gözünü açtırdığımız bu piri bir arabaya yükleyerek köyü ne sevk ederken, bir ölüyü diriltmiş kadar

sevinç ve fakat daha ilk başlangıçta makûs bir hadise ile karşılaşmaktan mütevellit endişe his ediyordum. Ben de olduğu kadar Refik Şefikimda da böyle bir hissin galip olduğunu çehresinin asılmasından tahmin ediyorum. Eğer bu yolculuk deniz yolculuğu olmayıp da bir kara yolculuğu olsaydı muhakkak ki geri dönerdik. Bunun içindir ki hislerimiz, üzüntülerimiz içimizde kaldı ve bir şey söylemeye muktedir olmadan yürüyen makineye ve şoförüne inkiyat ve itaat ettik. Ve bu faciayı bir faciayı hayır şeklinde yormak ızdırarında kaldık.

İlerledikçe toprağın manzarası letafeti gittikçe artıyordu. Ufuklar arasında hafif ziyalar serpen güneş, bu letafetine bir başka zevk aşılıyordu.”¹

11. kilometrede şosenin solunda, geniş bir tepe üzerinde muntazam ve hemen hepsi bir boyda görünen çamlarla müzeyyen ormanlık göze çarpıyor, Kastamonu da meşhur Hacı İbrahim Dağı Mesiresi’nden daha caizin ve âşıklar şairler için emsali bulunmayan bir tabiat cilvesi olan bu manzarayı seyir etmeye doyamıyoruz.

Devrekâni’nin karşısına tesadüf eden bu ufak ormanın içinde çok enfes su olduğunu zaten bir su mütehasısı daha doğrusu bir su küpü olan refiki şefiğim fesahat ve belâgatı ile izah ediyor. Kastamonu’nun çok şirin ve mamur bir nahiyesi olduğu söylenen Devrekâni nahiyesi yolun sağ ilerisine düşmekte ve arkasını denize, bağrını Kastamonu’ya doğru açmış vaziyette görülmektedir. Devrekâni’den denizin görüldüğünü refikim anlatıyor.

30 ucu kilometreye yaklaşıyoruz. Bir tepeden ovaya iniyoruz. Yolun iki tarafında bir kısmı kâgir inşa edilmiş kiremitli çarşılı, karakollu bir köy nazarı alıyor . Burası Seydiler Köyü; cuma günleri pazar kuruluyor.

30 – 35. kilometreye kadar düz ve geniş bir arazi şirin köyler yeni boy veren mahsulâtla dolu tarlalar. 35’den sonra bir gün evvel yağın müthiş dolunun hala erimeyen enkazını sinesinde taşıyan dalgalar bir arazi mahsulâtın doludan müteessir olmadığı halinden belli. Bir köylü karşısında suni olarak meydana getirilen ufak bir ormanın manzarası. Latafeti pek ömür.

35’den itibaren meşelikler başlıyor, ormanlarda takip ediyor. Arazinin bir kısmı düz, bir kısmı iniş, bir kısmı yokuş. Yol üzerinde sık sık hala faaliyette bulunan hanlara tesadüf ediliyor. Bu hal ta İnebolu’ya kadar böyle devam ediyor.

Ecevit: 47. kilometreden itibaren helezoni bir yolu takip ederek mütemadiyen dere içine iniyoruz. Ve bu inişten tekrar bir yokuşa tırmanıyoruz. İşte 50. kilometrede başlayan bu yokuş eteğinde beş on parça otel ve binadan ibaret olan yer Ecevit. Ecevit’in karşısı derin bir dere ve sol tarafı meyilli ve geniş bir tepe ve her tarafı ormanlık. Nefis suyu var.

Ecevit’in methini ben de çok dinledim. Hele merhum Otelci Kel İsmail’in çorbasını içmediğime çok üzülüyordum.

Ecevit’in tam bir sanatoryum ve hastalar için eşi bulunmaz bir yer olduğunu söyleyenler belki mübalağa etmezler. Fakat bence Ecevit, aşıklârın, Münzevilerin sayelerine sığınacakları, bülbüllerin terennüm edecekleri nihayetsiz bir ormandan da başka bir şey değildir

Halbuki Ilgaz - Kastamonu arasındaki Ilgaz Dağı’nın üzerinde manzara ve letafet itibarı ile Ecevit’in kat kat fevkinde ve bihakkın sanatoryum olmaya layık yeri vardır. Ecevit’ten 3 kilometre ilerdeki Kapçak Doruğu denizi görmesi ve hakim vaziyeti itibarı ile bence Ecevit’ten müreccettir.

Kel İsmail ölmüş. Büyük oteli eski rağbetini gaip etmemiş. Avdette içtiğimiz çorbası da bizim bildiğimiz yoğurtlu pirinç çorbasından başka bir şey değilmiş.

Eski Kastamonu mebusu Mehmet Bey’in köyün başlangıcında ve ormanlar içine sakladığı otel ve evi ve bir çam ağacı üzerine kurduğu iskelesi ve onun ilerisindeki Kel İsmail otelini geçerek Kapçak doruğuna, Baki Sultan Tepesi’ne doğru durmadan ilerliyoruz.

Gün batmış, gece başlamış. Arzı siyah bir bulut kaplamak üzere. Ufukta düz bir saha

¹ Muhabirimizden 4, İnebolu Yolunda Seydilere Doğru, Çankırı’da Duygu Gazetesi, Yıl:4, Sayı: 189, 14 Temmuz 1934

görünüyor, buranın deniz olduğunu refik şefikim anlatıyor. Gözlerimin bütün kuvveti ile ufuklarda görünen boşluklar içinde denizi bulmaya, görmeye çalışıyorum. Ufuk boşluklarından başka bir şeyi göremiyorum,

İniyoruz. Bu iniş 53’den 63. kilometreye kadar devam ediyor. Dere içinde fasıllı lamba ziyaları görünüyor. Küreye giriyoruz.(Onay)’’²

² Bir Yolculuğun Tatlı Rüyalari: 5, İnebolu’ya Doğru Seydiler’den Ecevit’e, Çankırı’da Duygu Gazetesi, Yıl:4, Sayı: 190, 21 Temmuz 1934